

Asia T-52/02

Société nouvelle des couleurs zinciques SA (SNCZ)

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio

Kilpailu — EY 81 artikla — Kartelli — Sinkkifosfaattimarkkinat — Sakko —
Asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohta — Suhteellisuusperiaate ja yhdenvertaisen
kohtelun periaate — Kumoamiskanne

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio (viides jaosto)

29.11.2005 II - 5013

Tuomion tiivistelmä

- 1. Kilpailu — Sakot — Sakkojen määrä — Sakkojen suuruuden määrittäminen — Enimmäismäärän laskeminen — Sakon lopullisen määrän ja väliaikaisen määrän erottaminen toisistaan — Vaikutukset
(Neuvoston asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohta)*

II - 5005

2. *Kilpailu — Sakot — Sakkojen määrä — Sakkojen suuruuden määrittämisperusteet — Sakon määrän alentaminen vastineena epäillyn yrityksen yhteistyöstä komission kanssa — Sakkojen enimmäismäärää koskevan säännön soveltamisesta johtuva sakon määrän alentaminen*
(Neuvoston asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohta; komission tiedonanto 96/C 207/04)

3. *Kilpailu — Sakot — Sakkojen määrä — Sakkojen suuruuden määrittäminen — Komission antamat suuntaviivat — Mahdollisuus ottaa huomioon pienten ja keskisuurten yritysten erityinen tilanne*
(Neuvoston asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohta; komission tiedonanto 98/C 9/03)

4. *Kilpailu — Sakot — Sakkojen määrä — Sakkojen suuruuden määrittäminen — Sen arvioiminen, mikä on tosiasiallinen mahdollisuus aiheuttaa vahinkoa kyseisillä markkinoilla — Kyseessä olevan yrityksen markkinaosuuksien merkityksellisyys*
(Neuvoston asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohta)

5. *Kilpailu — Sakot — Sakkojen määrä — Sakkojen suuruuden määrittäminen — Kyseisten yritysten luokittelu ryhmiin, joiden erityinen lähtökohta on sama — Edellytykset*
(Neuvoston asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohta)

6. *Kilpailu — Sakot — Sakkojen määrä — Sakkojen suuruuden määrittäminen — Ei ole tarpeen ottaa huomioon kyseisten yritysten liikevaihtoa ja varmistaa sakkojen oikeasuhteisuutta tähän liikevaihtoon nähden*
(Neuvoston asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohta)

7. *Kilpailu — Yhteisön oikeussäännöt — Rikkominen — Tahallisuuden käsite*
(Neuvoston asetuksen N:o 17 15 artikla)

8. *Kilpailu — Sakot — Sakkojen määrä — Sakkojen suuruuden määrittämisperusteet — Komission toiminta ensimmäisen kerran tietyllä sektorilla — Kyseessä olevat yritykset, jotka ovat pieniä tai keskisuuria — Poissulkeminen*
(Neuvoston asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohta; komission tiedonanto 98/C 9/03)

9. *Kilpailu — Sakot — Sakkojen määrääminen — Ei ole välttämätöntä, että rikkomiseen syyllistynyt yritys on saanut siitä hyötyä — Määrittäminen — Perusteet — Rikkomisten vakavuus — Lieventävät olosuhteet — Hyödyn puuttuminen — Poissulkeminen*
(Neuvoston asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohta; komission tiedonannon 98/C 9/03 2 kohdan ensimmäinen alakohta)
10. *Kilpailu — Sakot — Sakkojen määrä — Sakkojen suuruuden määrittämisperusteet — Kyseessä olevan yrityksen kokonaisliikevaihto — Rikkomisen kohteena olevilla tuotteilla hankittu liikevaihto — Rajat*
(Neuvoston asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohta)
11. *Kilpailu — Sakot — Sakkojen määrä — Sakkojen suuruuden määrittäminen — Kyseisten yritysten luokittelu ryhmiin, joiden erityinen lähtökohta on sama — Yrityksen sijoittaminen samaan ryhmään sellaisten yritysten kanssa, joiden kokonaisliikevaihto on suurempi — Suhteellisuusperiaatetta ja yhdenvertaisen kohtelun periaatetta ei ole loukattu — Edellytykset*
(Neuvoston asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohta)

1. Kun asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdassa säädetään, että komissio voi asettaa kullekin rikkomiseen osallistuneelle yritykselle sakon, jonka määrä voi olla 10 prosenttia edellisen tilikauden liikevaihdosta, siinä vaaditaan, että yritykselle lopullisesti asetettavaa sakkoa vähennetään, jos sen määrä ylittää 10 prosenttia sen liikevaihdosta, riippumatta väliaikaisista laskutoimituksista, jotka suoritetaan rikkomisen keston ja vakavuuden huomioon ottamiseksi. Tästä seuraa, että tässä säännöksessä säädettyä 10 prosentin enimmäismäärää sovelletaan ainoastaan komission lopullisesti asettaman sakon määrään eikä väliaikaisiin laskutoimituksiin, joihin luetaan myös

kyseistä laskemista varten vahvistettu lähtökohta.

Toisaalta jos komissio laskelmassaan käyttää väliaikaista määrää, mukaan lukien lähtökohta, joka ylittää kyseisen yrityksen liikevaihdosta laskettavan 10 prosentin enimmäismäärän, sitä, että tietyt laskelmassa huomioon otetut tekijät, kuten rikkomisen kesto, eivät vaikuta sakon lopulliseen määrään, ei voida

arvostella, koska tämä on seuraus asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdassa säädetystä kiellosta ylittää kyseisen yrityksen liikevaihdosta laskettava 10 prosentin enimmäismäärä.

riippumatta siitä, oliko yhteistyötä tehty vai ei.

(ks. 41 kohta)

(ks. 38–40 kohta)

3. Asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan ja EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan 5 kohdan mukaisesti määrättävien sakkojen laskennasta annettujen komission suuntaviivojen perusteella olosuhteiden niin vaatiessa komissio voi ottaa huomioon pienten ja keskisuurten yritysten erityisen tilanteen.

(ks. 42 kohta)

2. Komission sakkojen määrittelyssä kilpailualalla omaksuma lähestymistapa, jonka mukaan se, että yhteistyötä koskeva tekijä on otettu huomioon asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdassa säädetyn kyseisen yrityksen liikevaihdosta lasketavan 10 prosentin enimmäismäärän soveltamisen jälkeen ja sillä on siis välitön vaikutus sakon määrään, varmistaa sen, että kartelliasioita koskeva yhteistyöstä annettu tiedonanto saa aikaan täyden tehokkaan vaikutuksensa. Jos perusmäärä ylittäisi suuresti 10 prosentin rajan ennen kyseessä olevan tiedonannon soveltamista ilman, että kyseistä rajaa voitaisiin välittömästi soveltaa, asianomaisen yrityksen halukkuus tehdä komission kanssa yhteistyötä olisi paljon vähäisempi, kun otetaan huomioon se, että lopullinen sakko olisi joka tapauksessa ollut 10 prosenttia

4. Kun yhteisön kilpailusääntöjen rikkomisesta johtuvien sakkojen määrän vahvistamiseksi analysoidaan rikkomiseen syyllistyneiden tosiasiallisia taloudellisia mahdollisuuksia aiheuttaa merkittävää vahinkoa kilpailulle, mikä merkitsee näiden yritysten tosiasiallisen merkittävyyden arviointia relevanteilla markkinoilla eli niiden vaikutusta näillä markkinoilla, kokonaisliikevaihto antaa vavaian kuvan. Ei ole mahdotonta, että vahva monialayritys toimii vain vähäisessä määrin joidenkin erityisten tuotteiden markkinoilla. Ei ole myöskään mahdotonta, että yrityksellä, jolla on merkittävä asema yhteisön ulkopuolisilla maantieteellisillä markkinoilla, on vain heikko asema yhteisön tai Euroopan

talousalueen markkinoilla. Tällaisissa tapauksissa pelkästään se seikka, että kyseisen yrityksen kokonaisliikevaihto on huomattava, ei merkitse välttämättä sitä, että sillä olisi ratkaiseva vaikutus kilpailusääntöjen rikkomisen kohteena olleisiin markkinoihin. Tästä syystä on niin, että vaikka yrityksen markkinaosuudet eivät voikaan olla ratkaiseva peruste sille päätelmälle, että yritys kuuluu vahvaan taloudelliseen yksikköön, ne ovat sitä vastoin merkityksellisiä sen määrittämisessä, millaista vaikutusvaltaa yritys on voinut käyttää markkinoilla.

vaikka sakon laskeminen ei saakaan perustua pelkkään matemaattiseen kaavaan, sakon määrän on toisaalta ainakin oltava oikeassa suhteessa rikkomisen vakavuuden arviointiin vaikuttaviin seikkoihin.

Tästä seuraa, että kun komissio jakaa kyseiset yritykset ryhmiin sakkojen määrän vahvistamiseksi niin, että samaan ryhmään kuuluville yrityksille on annettu samanlainen lähtökohta, kuhunkin tällä tavoin yksilöityyn ryhmään sovellettavan kynnysluvun on oltava yhtenäinen ja objektiivisesti perusteltu.

(ks. 65 kohta)

(ks. 67 ja 68 kohta)

5. Asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan ja EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan 5 kohdan mukaisesti määrättävien sakkojen laskennasta annettujen komission suuntaviivojen 1 A kohdan kuudennen alakohdan mukaan "huomattava" ero samanlaisiin rikkomisiin syyllistyneiden yritysten kanssa voi olla perusteena eron tekemiselle rikkomisen vakavuuden arvioimiseksi. Vaikka komissiolla onkin tiettyä harkintavaltaa sakon suuruuden määrittämisessä ja
6. Sakkojen määrän määrittämiseksi kilpailualalla komissio ei ole velvollinen laskemaan sakon määrää kyseisten yritysten liikevaihtoa koskevien summien pohjalta, eikä se ole velvollinen varmistamaan tapauksissa, joissa sakkoja määrätään useille yrityksille samasta rikkomisesta, että kunkin yrityksen osalta lasketut sakkojen lopulliset määrät heijastavat

kaikkia yritysten välisiä eroavaisuuksia niiden kokonaisliikevaihdon taikka kyseisen tuotteen markkinoita koskevan liikevaihdon osalta.

Nämä periaatteet soveltuvat myös, kun yritykset ovat samanlaisessa tilanteessa rikkomisen vakavuuteen ja keston liittyviin tekijöihin nähden.

(ks. 73–75 kohta)

7. Jotta voitaisiin katsoa yrityksen rikkoen tahallaan yhteisön kilpailusääntöjä, ei ole välttämätöntä, että yritys on ollut tietoinen näiden sääntöjen rikkomisesta, vaan riittää, ettei se ole voinut olla tietämättä, että sen käyttäytymisen tarkoituksena oli kilpailun rajoittaminen.

Tältä osin asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdassa ei edellytetä myöskään, että tapauksessa, jossa sakkoja asetetaan useammalle samaan rikkomiseen syyllistyneelle yritykselle, pienelle tai keskisuurille yritykselle asetetun sakon määrä ei saisi prosenttiosuutena liikevaihdosta olla suurempi kuin suurille yrityksille asetettujen sakkojen määrä. Tästä säännöksestä ilmenee, että sekä pienten ja keskisuurten yritysten että suurempien yritysten osalta on sakon määrää määritettäessä otettava huomioon rikkomisen vakavuus ja kesto. Jos komissio asettaa kullekin samaan rikkomiseen osallistuneelle yritykselle perustellut sakot rikkomisen vakavuuteen ja keston suhteutettuna, sitä ei voida moittia siitä, että joillekin yrityksille asetettujen sakkojen määrä on liikevaihtoon nähden suurempi kuin toisille yrityksille asetettujen.

Komissiolla on siis sakkojen määrää laskiessaan oikeus jättää ottamatta huomioon se, että kyseisellä yrityksellä ei ole oikeudellista osastoa.

(ks. 82 ja 83 kohta)

8. Komissiolla ei ole velvollisuutta lieventää sakkoja kilpailualalla, kun se toimii ensimmäisen kerran tietyllä sektorilla, eikä mikään velvoita sitä lieventämään

sakkoja, kun kyseessä ovat yritykset ovat pieniä tai keskisuuria. Yrityksen koko on otettu huomioon asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdassa vahvistetun enimmäismäärän ja asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan ja EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan 5 kohdan mukaisesti määrättävien sakkojen laskennasta annettujen komission suuntaviivojen säännösten avulla. Näitä kokoon liittyviä seikkoja lukuun ottamatta ei ole mitään syytä kohdella pieniä tai keskisuuria yrityksiä toisin kuin muita yrityksiä. Se, että yritykset ovat pieniä tai keskisuuria yrityksiä, ei vapauta niitä velvollisuudesta noudattaa kilpailusääntöjä.

(ks. 84 kohta)

ottamaan huomioon sitä, ettei kyseisestä rikkomisesta ole saatu etua.

Vaikka komissio voikin asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan ja EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan 5 kohdan mukaisesti määrättävien sakkojen laskennasta annettujen komission suuntaviivojen 2 kohdan ensimmäisen alakohdan viidennen luettelakohdan mukaisesti raskauttavien olosuhteiden perusteella korottaa seuraamusta ylitäkseen rikkomisen avulla saatujen lainvastaisten voittojen määrän, tämä ei kuitenkaan merkitse sitä, että sillä olisi näin ollen velvollisuus kaikissa olosuhteissa osoittaa sakon määrän määrittämiseksi todettuun rikkomiseen liittyvä taloudellinen etu. Toisin sanoen tällaisen edun puuttumista ei voida pitää lieventävänä olosuhteena.

(ks. 89–91 kohta)

9. Vaikka yhteisön kilpailusääntöjen rikkomisesta määrätyn sakon määrän on oltava oikeassa suhteessa kilpailusääntöjen rikkomisen keston ja muihin sen vakavuuden arviointiin vaikuttaviin seikkoihin kuten hyötyyn, jonka yritys on voinut saada menettelytavoistaan, se, että yritys ei ole hyötynyt millään tavoin kilpailusääntöjen rikkomisesta, ei estä sakon määräämistä, koska muuten sakot menettäisivät ehkäisevän vaikutuksensa. Tästä seuraa, että komissio ei sakkojen määrää vahvistaessaan ole velvollinen
10. Yhteisön kilpailusääntöjen rikkomisen vuoksi määrättävien sakkojen suuruuden määrittämiseksi ei yritysten kokonaisliikevaihdolle eikä rikkomisen kohteena olevilla tuotteilla saadulle liikevaihdolle pidä antaa sellaista merkitystä, joka olisi suhteeton muihin arviointiperusteisiin

nähden, joten sopivan sakon määrääminen ei voi olla pelkän kokonaisliikevaihtoon perustuvan laskelman tulos, erityisesti silloin, kun kyseiset tavarat muodostavat ainoastaan vähäisen osan kokonaisliikevaihdosta.

(ks. 99 kohta)

11. Suhteellisuusperiaatetta tai yhdenvertaisen kohtelun periaatetta ei loukkaa se, että yhteisön kilpailusääntöjen rikkomisen vuoksi määrättävien sakkojen määrää laskettaessa komissio luokittelee yrityksen samaan ryhmään kuin muut yri-

tykset, joiden kokonaisliikevaihto on suurempi, niin että niille kaikille on asetettu sama lähtökohta, ottaakseen huomioon kyseisten yritysten taloudellisen kapasiteetin ja vahvistaakseen sakot tasolle, joka takaa riittävän ehkäisevän vaikutuksen, koska nämä erilaiset yritykset on luokiteltu samaan ryhmään siksi, että niillä on kyseessä olevilla markkinoilla liikevaihtoa ja hyvin samanlaiset markkinaosuudet, ja koska kyseessä olevassa asiassa kyseessä olevan yrityksen kokoero muihin yrityksiin nähdessä ei ollut niin merkittävä, että se olisi pitänyt luokitella eri ryhmään.

(ks. 69, 111 ja 112 kohta)